Opłata pocztowa uiszczona gotówką

ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej

Organ Związku Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu.

NR. 14 **Poznań, dnia 15 lipca 1939** **ROK 18**

Wydawca i miejsce wydania: **Związek Fabrykantów Tow. zap. w Poznaniu**
ul. Rzeczypospolitej nr. 1 Telefon nr. 25-95 i 48-98

Sytuacja gospodarcza Polski.

Bank Gospodarstwa Polskiego w następujący sposób charakteryzuje sytuację gospodarczą Polski w maju roku bieżącego:

Silny ruch inwestycyjny, zwłaszcza na polu uprzemysłowienia kraju i w zakresie robót publicznych, wpływa pobudzająco na produkcję przemysłową, która również w maju wykazywała tendencję wzrostu. Dalsza zwyżka zatrudnienia i wytwórczości wystąpiła przede wszystkim w przemyśle metalowym przetwórczym i maszynowym. Ten ostatni wykazuje stały ewolucyjny rozwój w miarę powstawania nowych fabryk przetwórczych i rozbudowy istniejących zakładów, przyczyniając się do rozszerzenia rynku zbytu dla żelaza. Również eksport wyrobów hutniczych doznał w roku bieżącym poważnej poprawy, osiągając zwłaszcza w maju bardzo wysoki poziom.

W oparciu o wielkie inwestycje elektryfikacyjne w bardzo korzystnych warunkach pracuje przemysł elektrotechniczny, który rozszerzając stale swe zakłady i programy wytwórcze, zastępuje coraz bardziej silny w poprzednich latach przywóz zagraniczny w tym dziale wytwórczości. Poprawa w eksporcie materiałów drzewnych i większe ich zapotrzebowanie w kraju na potrzeby inwestycyj i budownictwa spowodowały zwiększenie ruchu w przemyśle drzewnym. Wyższy stan zatrudnienia posiadał również przemysł mineralny, a zwłaszcza cementownie. W budownictwie mieszkaniowym główny wysiłek był ześrodkowany na wykończeniu domów, rozpoczętych w wielkiej ilości pod koniec zeszłorocznego sezonu budowlanego oraz na przeprowadzaniu remontów. Przemysł włókienniczy ze względu na okres międzysezonowy w produkcji zmniejszył częściowo swoje uruchomienie, utrzymał jednak stan zatrudnienia na dość wysokim poziomie. Silniej pracował natomiast przemysł chemiczny i różne gałęzie przemysłu spożywczego.

Rozbudowa przemysłu i wzrastające zatrudnienie, stwarzają szersze możliwości zbytu dla przemysłu węglowego, który w maju zwiększył wydobycie i zbyt, korzystając jednocześnie z korzystniejszych koniunktur eksportowych. Wydobycie ropy naftowej wykazało w maju zwyżkę, co posiada duże znaczenie wobec rosnącego systematycznie zapotrzebowania przetworów, zwłaszcza benzyny.

Po przejściowym okresie pewnego zastoju w handlu, sezon wiosenny zaznaczył się ostatnio zwiększonymi obrotami handlowymi w całym szeregu branż. Wzrosły również obroty handlowe z zagranicą, zamykając się w maju nadwyżką przywozu wskutek silniejszej jego zwyżki od wywozu. Ze względu na rosnące wykorzystanie drogi morskiej w handlu zagranicznym, zwiększyło się w ostatnim czasie bardzo silnie zatrudnienie portów polskich, wywołując potrzebę dalszych inwestycji i rozbudowy urządzeń portowych. Poziom cen towarów, wykazujący od dłuższego czasu dość wyraźną stabilizację, utrzymał się również w maju bez większych zmian, zwłaszcza w grupie przemysłowej.

Spośród artykułów rolnych zwyżkowały nieco ziemiopłody, spadły natomiast w maju ceny nabiału. Wywóz zbóż był mniejszy, w dziale hodowlanym natomiast spadek wywozu zwierząt rzeźnych i przetworów mięsnych został z nadwyżką wyrównany poważnym zwiększeniem wywozu jaj i masła. Stan zasiewów zbóż przedstawiał się na początku czerwca nieco korzystniej niż przed rokiem.

Niekorzystne tendencje rozwojowe na rynku pieniężnym, występujące pod wpływem naprężonej międzynarodowej sytuacji politycznej od połowy marca, zaczęły ustępować pod koniec maja. Odpływ wkładów ustał niemal zupełnie i cały szereg instytucji zaczął wykazywać wzrost wkładów, zwłaszcza jeśli chodzi o rachunki natychmiast płatne, posiadające charakter rezerw obrotowych przedsiębiorstw i instytucji. Jednocześnie wzmożone silnie w poprzednich dwuch miesiącach zapotrzebowanie na kredyt nieco zelżało, choć pod wpływem rosnących potrzeb pieniężnych życia gospodarczego, głównie na cele produkcji i inwestycji utrzymywało się na ogół w dość dużych rozmiarach. Ultimo maja przeszło jednak łatwiej niż w miesiącu poprzednim, przy niewielkiej tylko zwyżce akcji kredytowej Banku Polskiego. Położenie na giełdzie papierów wartościowych przedstawiało się korzystniej w początku maja, w następnych tygodniach jednak nastąpiło pogorszenie nastrojów i zniżka kursów.

Aspekty gospodarcze Morza Bałtyckiego.

Powojenny wzrost żeglugi i obrotów w portach Morza Bałtyckiego świadczy o poważnych zmianach zachodzących w tym regionie. Rozwój obrotów portowych Gdyni - Gdańska, przekraczający w ostatnim roku 16 mil. ton, a z niemieckich portów głównie Szczecina, wykazującego w ostatnim roku cyfrę przeszło 8 miln. ton przeładunku, dalej rozwój flot handlowych poszczególnych krajów nadbałtyckich, a wraz z tym bezpośrednich dalekomorskich linii żeglugowych uzasadnia twierdzenie, że Bałtyk stał się po wojnie „morzem otwartym".

W związku z tym pojawiły się nowe problemy. Zwraca na nie uwagę szereg pism niemieckich, m. in. „Hansa" (nr. 23), „Ostseehandel" (nr. 11), a zwłaszcza dyrektor portu szczecińskiego w czasopiśmie żeglugowym „Der Schiffsfrachtendienst" (nr. 20). Według jego określenia „polski port Gdynia zabłysnął jak kometa na firmamencie Bałtyku wśród portów świecących równym blaskiem i rozwiał dotychczas panujące wyobrażenie o znaczeniu Bałtyku dla stosunków transportowych i rozwoju sił gospodarczych".

Rozwój portów p. o. c., których szesnastomilionowe obroty zajęły czołowe miejsce wśród portów Morza Bałtyckiego, wywiera również wpływ na porty Morza Północnego, pomniejszając ich znaczenie jako punktów zbiorczo - rozdzielczych dla portów bałtyckich. Takim ośrodkiem dla linii zaoceanicznych, tracącym obecnie na znaczeniu, jest szczególnie Hamburg, który dzięki Kanałowi Kilońskiemu w łatwy sposób kumulował transporty bałtyckie, obsługując prowincjonalne porty Bałtyku krótkimi liniami dowozowymi.

Należy podkreślić obiektywność wymienionego dyrektora konkurencyjnego portu, który mówiąc o obecnych przemianach, przypisuje t. zw. „wejściu Polski na Bałtyk" decydujące znaczenie w tym regionie, równocześnie jednak sprostować należy jego określenie Gdyni jako „komety", które może jest słuszne, jeśli chodzi o tempo powstania i rozwoju portu gdyńskiego, nie po-

siada jednak drugiej cechy związanej z pojęciem komety — szybkiego znikania. Najistotniejszą bowiem cechą ostatniego dwudziestolecia historii Polski jest żywiołowy i trwały pęd do „uprawiania morza", pęd posiadający realny wyraz tak w dziedzinie portowej, żeglugowej, jak i w handlu zamorskim.

Niemcy, obserwując energię młodego w dziedzinie gospodarki morskiej narodu, czują się zagrożeni w swym stanie posiadania i z konieczności dostosowują swoją politykę do pojawiających się świeżych problemów. Ekspansja nowej „morskiej Polski", która zrozumiała, że szlaki komunikacyjne morskie są szlakami mocarstwowymi, stworzyła bowiem na Bałtyku problemy znajdujące swe odbicie nie tylko w zmianach zaplecza gospodarczego poszczególnych portów i przekierunkowaniu linii żeglugowych, ale i nowe problemy polityczne. Uwypukla to dobitnie niedawno odbyty we Lwowie V Naukowy Zjazd Pomorzoznawczy Instytutu Bałtyckiego, który wszechstronnie zajął się rolą Gdyni i Gdańska jako instrumentów polskiej polityki gospodarczej i jednomyślnie stwierdził, że „port gdański, będąc drugim obok Gdyni portem polskim na Bałtyku, leży w sferze najżywotniejszych interesów gospodarczych polskich i jest niezbędny dla normalnego rozwoju polskiego gospodarstwa narodowego, tak samo, jak ujście Wisły jest elementem stałym w konstrukcji gospodarczej i politycznej naszego państwa". Idąc za myślą prezesa tego Zjazdu, prof. St. Pawłowskiego, należy się spodziewać połączenia tych dwu miast i portów w jeden wielki organizm pracujący w obsłudze rosnącego stale polskiego handlu zamorskiego. Wymaga to oczywiście zniesienia szeregu przegród polityczno - gospodarczych; że jednak to jest możliwe, świadczą obawy niemieckie i posunięcia, mające na celu przeciwdziałanie wpływom polskiego kompleksu portowego. Hamulcem ma się stać Szczecin, rozbudowany i podniesiony do roli głównego portu Morza Bałtyckiego; środkami zaś — projektowany kanał Dunaj - Odra, mający skierować transporty towarowe z najdalszego zaplecza do portu szczecińskiego, jak i odstąpienie mu przez Hamburg funkcji zbiorczo-rozdzielczych dla krajów nadbałtyckich. O tej nowej roli Szczecina piszą wszystkie pisma niemieckie, zgodnie podkreślając, że jest ona przeciwdziałaniem aktywności polskiej na Bałtyku.

Ta nowa sytuacja Szczecina — zaznacza cytowany autor — nabrała realnych podstaw pod koniec 1938 r., kiedy w związku z 4-letnim planem przystąpiono do budowy wodnych połączeń śródlądowych.

Niemiecka polityka bałtycka wymaga przeciwdziałania ze strony portów polskiego obszaru celnego; zasadniczym posunięciem w tej dziedzinie jest regulacja Wisły oraz realizacja projektowanego kanału Wisła-Prut - Dunaj. Położył na to główny nacisk wspomniany wyżej V Naukowy Zjazd Instytutu Bałtyckiego, tak w referacie „Rola Lwowa jako ośrodka na dziale wód bałtycko - czarnomorskim", jak i w innych referatach, których ostateczną konkluzją było stwierdzenie, że Wisła jest główną arterią obiegową Polski, i że jej regulacja jest jednym z podstawowych warunków utrzymania niezawisłości gospodarczej kraju.

Z punktu widzenia zacieśnienia współpracy gospodarczej Zachodniej Polski z morzem, a w szczególności dla potanienia masowych obrotów nawet artykułami niskowartościowymi, trzeba tu też podkreślić doniosłą rolę gospodarczą realizowanego obecnie kanału Gopło-Warta, włączającego znaczną część Wielkopolski w obszar spławny dorzecza Wisły i łączącego te ziemie drogą wodną z Bałtykiem.

OPLG. w przemyśle wielkopolskim.

Zagadnienie zorganizowania skutecznej i szybkiej obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej w przemyśle, należy do bardzo doniosłych kwestii na wypadek wojny.

Należyte rozwiązanie tego problemu pozwoli nie tylko w najszerszej mierze ochronić życie i zdrowie znacznych nieraz skupisk ludzkich, jakimi są poszczególne przedsiębiorstwa, czy też dzielnice przemysłowe miast, ale pozwoli ponadto na utrzymanie warsztatów pracy w stanie gotowości produkcyjnej. Nie trzeba zaś tłumaczyć jakie poważne może mieć to znaczenie dla zaopatrzenia wojska i społeczeństwa, a w konsekwencji nawet dla losów wojny.

Powyższymi zagadnieniami żywo interesuje się przemysł wielkopolski w pełni doceniając ich państwowe znaczenie.

Niezależnie od przygotowań podjętych tu już przez poszczególne przedsiębiorstwa, zgodnie z ich indywidualną sytuacją i indywidualnymi potrzebami, zachodzi tu konieczność częściowego skoordynowania akcji ogółu przemysłu i ustalenia wspólnych wytycznych.

Powyższym kwestiom poświęcone było ostatnie zebranie Rady Związku Fabrykantów, które odbyło się 10 bm. w lokalu Związku pod przewodnictwem prezesa Fr. Maciejewskiego.

W zebraniu powyższym wzięli udział z Urzędu Wojewódzkiego p. naczelnik Mazur i inż. Pawłowski z wydz. przem. województwa.

Sprawy OPLG. w przemyśle zareferował dyr. Izby Przemysłowo - Handlowej p. dr. Waschko, po czym rozwinęła się dyskusja, w trakcie której wyjaśnień udzielali przedstawiciele województwa.

W wyniku zebrania utworzono Komitet Doradczy OPLG. dla przemysłu w woj. poznańskim w następującym składzie:

p. nacz. Mazur i inż. Pawłowski z województwa, p. dyr. Kołodziej z Izby Przemysłowo - Handlowej oraz pp. prezes Maciejewski, prez. Stempniewicz, dyr. Łyczywek i inż. Grzymałowski z przemysłu, zorganizowanego w Związku Fabrykantów.

Powyższy Komitet podejmuje w tej sprawie dalsze szczegółowe prace.

Związek Fabrykantów w Poznaniu już dziś prosi tą drogą przemysł wielkopolski o jak najżywszą współpracę z komitetem i pełne zrozumienie dla jego wytycznych.

Układy zbiorowe w przemyśle ceramicznym.

Po odbyciu konferencji między pracodawcami a pracownikami przemysłu ceramicznego w sprawie układu zbiorowego pracy w Ostrowie, Lesznie i Poznaniu dla cegielń, położonych w 60, 61, 63 i 64 obwodzie Inspekcji Pracy z powodu trudności, wynikłych przy ustalaniu stawek płac, wybrane zostały komisje arbitrażowe dla poszczególnych obwodów. Komisje wybrały dla wszystkich obwodów jednego superarbitra w osobie wiceprezydenta miasta Poznania p. Zygmunta Zaleskiego. Imieniem pracodawców w komisjach arbitrażowych uczestniczyli przew. Sekcji ceram. p. Stopa, dyr. Związku p. Łyczywek, oraz upełnomocnieni delegaci zainteresowanych cegielń.

Tak ukonstytuowane komisje arbitrażowe po trzech długotrwałych posiedzeniach zawarły w dniu 6 lipca 1939 r. następujący układ zbiorowy pracy z następującymi stawkami płac godzinnych:

1) dla 63 obwodu Inspekcji Pracy obejmującego powiaty ostrowski, jarociński, krotoszyński i kępiński:

	Rzemieślnik (fach.)	palacz przy kotle	palacz na piecu	robotnik ponad 21 lat	robotnik od 18 — 21 lat	robotnice ponad 18 lat	dodatek tygodn. dla woźnicy, jeżeli nie ma mieszkania itp.
Powiat Ostrów:							
kat. I	66	48	42	40	28	24	2,—
„ II	62	46	39	37	27	23	2,—
„ III	59	43	36	34	25	22	2,—
„ IV . . .	56	42	32	30	24	20	1,85
Powiat Jarocin:							
kat. I	68	50	45	43	29	26	2,25
„ II	60	44	37	35	25	23	2,—
„ III	58	43	34	32	24	22	1,85
Powiat Krotoszyn:							
kat. I	62	46	39	37	27	23	2,—
„ II	60	44	37	35	25	23	2,—
„ III	58	43	34	32	24	22	1,85
Powiat Kępno:							
kat. I	59	43	36	34	25	22	2,—
„ II	58	43	34	32	24	22	1,85

2) dla 64 obwodu Inspekcji Pracy, obejmującego powiaty leszczyński, gostyński, kościański, rawicki i wolsztyński:

	Rzemieślnik (fach.)	palacz przy kotle	palacz na piecu	robotnik ponad 21 lat	robotnik od 18 — 21 lat	robotnice ponad 18 lat	dodatek tygodn. dla woźnicy, jeżeli nie ma mieszkania itp.
Powiat Leszno:							
kat. I	59	43	36	34	25	22	2,—
„ II	56	42	32	30	24	20	1,85
Powiat Gostyń:							
	60	44	37	35	25	22	2,—
Powiat Kościan:							
kat. I	64	47	40	38	29	24	2,—
„ II	59	43	36	34	25	22	2,—
„ III	56	42	32	30	24	20	1,85
Powiat Rawicz:							
kat. I	60	44	37	35	25	23	2,—
„ II	58	43	34	32	24	22	1,85
Powiat Wolsztyn:							
	58	43	35	33	25	22	1,85

Powiaty gostyński i wolsztyński mają tylko po jednej kategorii płac.

3) dla 60 obwodu Inspekcji Pracy, obejmującego powiaty obornicki, chodzieski, czarnkowski, szamotulski, międzychodzki i nowotomyski:

	Rzemieślnik (fach.)	palacz przy kotle	palacz na piecu	robotnik ponad 21 lat	robotnik od 18 — 21 lat	robotnice ponad 18 lat	dodatek tygodn. dla woźnicy, jeżeli nie ma mieszkania itp.
kat. I	64	47	40	38	29	24	2,—
„ II	60	44	37	35	25	22	2,—
„ III	58	43	34	32	24	22	1,85
„ IV	56	42	32	30	24	20	1,85

4) w 61 obwodzie Inspekcji Pracy dla powiatów wągrowieckiego, żnińskiego, mogileńskiego i wrzesińskiego:

	Rzemieślnik (fach.)	palacz przy kotle	palacz na piecu	robotnik ponad 21 lat	robotnik od 18 — 21 lat	robotnice ponad 18 lat	dodatek tygodn. dla woźnicy, jeżeli nie ma mieszkania itp.
kat. I	62	46	39	37	27	23	2,—
„ II	60	44	37	35	25	23	2,—
„ III	58	43	34	32	24	22	1,85

Powiaty gnieźnieński miejski i wiejski wyłączone zostały z układu zbiorowego pracy, gdyż mają już uprzednio zawarty układ zbiorowy.

Przy wyrobionym akordzie stawki zwiększają się o 15%; w razie niewyrobienia akordowej pracy obowiązują stawki godzinne.

Powyżej podane stawki płac obowiązują od **3 lipca 1939 r.** do 31 marca 1940 r.

Przydział do kategorii płac został przez Związek Fabrykantów podany poszczególnym zrzeszonym cegielniom pismami z 7 i 11 lipca br.

Ulgi w świadectwach przemysłowych na rok 1939.

Ministerstwo Skarbu na podstawie art. 39 ustawy o państwowym podatku przemysłowym i art. 15 ust (1) ustawy o państwowym podatku przemysłowym zarządziło okólnikiem z dnia 30 VI 1939 r. L. D. V. 4030/4/39 co następuje:

„Wszelkiego rodzaju przedsiębiorstwa handlowe i przemysłowe, co do których wysokość należności podatkowej w zakresie świadectw przemysłowych ustala się w zależności od ilości zatrudnionych pracowników (robotników), a które w okresie od dnia 1 lipca 1939 r. do dnia 31 grudnia 1939 r. powiększą ilość zatrudnionych pracowników (robotników) ponad najwyższą normę przewidzianą w taryfie świadectw przemysłowych, załączonej do ustawy o państwowym podatku

przemysłowym, względnie w okólniku z dnia 26 XI 1937 r. L. D. V. 39640/4/37 — zwolnione będą od obowiązku dopłaty do przewidzianej w ustawie o państwowym podatku przemysłowym ceny świadectw przemysłowych wyższej kategorii.

Ulga powyższa dotyczy tych przedsiębiorstw, które w dniu 30 VI 1939 r. posiadać będą właściwe świadectwa przemysłowe na rok 1939, tj. odpowiadające przepisom ustawy o państwowym podatku przemysłowym oraz postanowieniom wymienionych powyżej okólników i indywidualnym postanowieniom władz skarbowych w zakresie ulgowych świadectw przemysłowych na rok 1939".

W myśl powyższego zarządzenia Ministerstwa Skarbu wszystkie zakłady, prowadzące handel towarowy na podstawie świadectw przemysłowych III kategorii (jeżeli miały właściwe świadectwa przemysłowe w dniu 30 VI 1939 r.), mogą w drugim półroczu 1939 r. zatrudniać prócz właściciela nieograniczoną ilość pracowników (subiektów) bez obowiązku dopłacenia różnicy w cenie świadectwa przemysłowego kategorii II dla przedsiębiorstw handlowych. To samo dotyczy przedsiębiorstw handlu towarowego kategorii IV.

Ulga ta, ma zastosowanie również do zakładów gastronomicznych, księgarń i aptek — we wszystkich kategoriach.

Wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe mogą również w drugim półroczu 1939 r. zatrudniać nieograniczoną ilość robotników bez obowiązku dopłacania do ceny świadectwa przemysłowego wyższej kategorii, jeżeli w dniu 30 VI 1939 r. posiadały właściwe świadectwa przemysłowe, a więc odpowiadające poniższym normom, przewidzianym w okólniku Ministerstwa Skarbu z dnia 26 XI 1937 r. L. D. V. 39640/4/37. Okólnik ten, prolongowany na rok 1939, przewidywał następujące ulgi:

Z urzędu (bez obowiązku składania indywidualnych podań) Ministerstwo Skarbu zezwoliło na prowadzenie:

1. przedsiębiorstw przemysłowych, z cz. II lit. C. rozdz. XIV, XVIII i XIX taryfy:

A) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii drugiej:

a) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdziały XIV i XIX taryfy, a zatrudniających najwyżej 1.250 robotników,

b) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających najwyżej 625 robotników;

B) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii trzeciej:

a) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XIV i XIX taryfy, a zatrudniających najwyżej 625 robotników,

b) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających najwyżej 250 robotników;

C) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii czwartej:

a) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XIV i XIX taryfy, a zatrudniających zarówno przy fabrykacji ręcznej, jak i przy stosowaniu silników mechanicznych najwyżej 250 robotników,

b) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających zarówno przy fabrykacji ręcznej, jak i przy stosowaniu silników mechanicznych najwyżej 125 robotników;

D) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii piątej:

a) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XIV taryfy, a zatrudniających przy fabrykacji ręcznej ponad 15 do 25 robotników przy silnikach mechanicznych ponad 10 do 25 robotników,

b) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XVIII taryfy, a zatrudniających przy fabrykacji ręcznej najwyżej 70 robotników, przy silnikach mechanicznych najwyżej 35 robotników,

c) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XIX taryfy, a zatrudniających przy fabrykacji ręcznej najwyżej 100 robotników; przy silnikach mechanicznych najwyżej 50 robotników;

E) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii szóstej:

a) przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XVIII i XIX taryfy, a zatrudniających: przy fabrykacji ręcznej najwyżej 25 robotników, przy silnikach mechanicznych najwyżej 15 robotników;

F) na podstawie świadectwa przemysłowego kategorii siódmej:

przedsiębiorstw wymienionych w cz. II lit. C. rozdz. XVIII i XIX taryfy, a zatrudniających: przy fabrykacji ręcznej najwyżej 12 robotników; przy silnikach mechanicznych najwyżej 10 robotników.

Skarb. - Finanse

Potrącanie należności za świadectwa przemysłowe ze scalonego podatku obrotowego.

Przestarzała forma świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw przemysłowo - handlowych została zniesiona ustawą o podatku obrotowym, obowiązującą od stycznia 1939 r. Należność za świadectwa przemysłowe wkalkulowano w nowe stawki podatkowe. Ze względów jednak budżetowych celem utrzymania w roku budżetowym 1938/39 przewidywanych wpływów ze świadectw przemysłowych, ustawodawca — mimo wprowadzenia od 1939 r. podwyższonych stawek podatkowych — utrzymał w tym roku również pobór opłat za świadectwa przemysłowe z tym, że należność za świadectwa zostanie potrącona z zaliczek, względnie wymiaru podatku obrotowego za 1939 r. uiszczonego przez osoby, opłacające podatek obrotowy.

Jednak ani przepisy ustawy o podatku obrotowym ani rozporządzenie wykonawcze nie podają sposobu, w jaki mają otrzymać zwrot swej należności za świadectwa przemysłowe przedsiębiorstwa, sprzedające towary, podlegające scalonemu podatkowi obrotowemu. Przedsiębiorstwa te opłacają bowiem podatek obrotowy za pośrednictwem wytwórcy danego produktu. Niepotrącanie należności za wykupione przez nie świadectwa przemysłowe spowodowałoby podwójne obciążenie tych przedsiębiorstw: raz z tytułu świadectw przemysłowych, a drugi raz z tytułu ekwiwalentu za zniesione świadectwa zawartego w podwyższonych stawkach.

Celem uniknięcia podwójnego opodatkowania, Związek Izb Przemysłowo - Handlowych wystąpił do Ministerstwa Skarbu z wnioskiem o jednakowe traktowanie przedsiębiorstw, dokonywujących obrotów towarami, podlegającymi scalonemu podatkowi, jak i opła-

cającymi podatek obrotowy w zwykłej formie, oraz o przyznanie im zwrotu należności za świadectwa, względnie zarachowanie jej jako nadpłaty.

W sprawie zwolnienia wywozu do Gdańska od podatku obrotowego.

Jak wiadomo, wbrew staraniom i przewidywaniom, w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy o podatku obrotowym, ogłoszonym 16 maja rb., eksport do Gdańska nie został zwolniony od podatku obrotowego, albowiem to rozporządzenie uwalnia od podatku obrotowego tylko wywóz dokonywany poza granice celne Państwa.

Obecnie jednak powstaje kwestia, czy korzystając z różnych ogólnych przepisów tak ustawy, jak i rozporządzenia, Ministerstwo Skarbu będzie zwalniało od podatku obrotowego wywóz do Gdańska w konkretnych wypadkach i na żądanie zainteresowanych firm — tak, jak to miało miejsce poprzednio. Nie ulega wątpliwości, że całokształt odnośnych przepisów zamyka, a właściwie zacieśnia bardzo drogę dla wystąpień poszczególnych firm z prośbami o tego rodzaju wyjątkowe traktowanie ich eksportu do Gdańska. Niemniej jednak całe poszczególne branże, względnie ich reprezentacje zawodowe będą mogły występować o dane ulgi.

Ustalenie obrotu.

1. Wartość zakupu towarów może stanowić materiał faktyczny do obliczenia obrotu.

2. Dane o zakupie towarów, podlegających podatkowi scalonemu, nie są dostatecznym materiałem faktycznym do ustalenia obrotu towarami, nie podlegającymi scalonemu podatkowi.

(Wyrok NTA. z 26 I 1939 r. L. Rej. 4183/37).

Płatnicy zeznali za r. 1935 obrót w kwocie 25,000 zł według 1% stawki podatkowej. Władza wymiarowa ustaliła go na kwotę 160.000 zł. W odwołaniu od wymiaru kwestionowali płatnicy powyższą sumę obrotu, domagając się zredukowania jej do sumy zeznanej. Komisja Odwoławcza orzeczeniem z 29 kwietnia 1937 r. nie uwzględniła odwołania. Z uzasadnienia tej decyzji wynika, — że wysokość obrotu obliczono na podstawie materiału informacyjnego o zakupie artykułów, podlegających podatkowi scalonemu, przyjmując, że wartość sprzedaży tych towarów do wartości sprzedaży towarów, nie podlegających temu podatkowi, pozostaje w stosunku, podanym przez właścicieli przedsiębiorstwa przy lustracji tegoż, odbytej w dniu 23 września 1935 r.

Na zarzuty skargi kasacyjnej NTA. rozważył co następuje:

...Jak wynika z treści zaskarżonego orzeczenia, władza pozwana wysokość obrotu, podlegającego normalnemu podatkowi przemysłowemu, obliczyła na podstawie danych o zakupie artykułów, podlegających podatkowi scalonemu, przyjmując, że obrót, podlegający normalnemu podatkowi, był dwa razy większy od obrotu artykułami, podlegającymi podatkowi scalonemu. Powyższy stosunek obrotu jednych towarów do drugich wysunęła władza z danych, uwidocznionych w karcie lustracji, w której utarg tygodniowy ze sprzedaży towarów, nie podlegających podatkowi scalonemu, określony został na 400 zł, a ze sprzedaży towarów, podlegających temu podatkowi, na 200 zł, razem na 600 zł. Otóż materiał faktyczny, na którym w myśl art. 70 § 2 O. P. winien być oparty wymiar podatku, stanowią — o ile wymiar zgodnie z przyjętą przez O. P. zasadą odpowiadać ma prawdzie materialnej — tylko takie dane, uzyskane w trybie określonym w § 66 rozp. wyk. do O. P. z których wysokość obrotu podatkowego bądź bezpośrednio wynika, bądź z którymi pozostaje w ścisłym związku. Materiał taki dla obliczenia obrotu przedsiębiorstwa handlu towarowego może nastąpić wartość zakupu towarów, stanowiących przedmiot sprzedaży w danym przedsiębiorstwie. Chociaż bowiem z danych, o których mowa, obrót tj. suma, uzyskana ze sprzedaży, bezpośrednio nie wynika, to jednak z danymi tymi pozostaje w ścisłym związku o tyle, że dane o wartości zakupu, powiększone o koszty handlowe i zysk przedsiębiorcy, dają sumę sprzedaży — przy założeniu, że zapas początkowy i remanent końcowy przedstawiają wartość jednakową. Natomiast wnioskowanie z sumy zakupów jednego rodzaju towarów o sumie, uzyskanej ze sprzedaży innego rodzaju towarów, przy pomocy pośredniego jeszcze ogniwa rachunkowego — wkracza już w dziedzinę hipotezy, oderwanej od realnych podstaw, na jakich wymiar podatku winien być oparty. Materiał taki nie może być uznany za materiał faktyczny w rozumieniu art. 70 § 2 O. P.

Gdy więc władza pozwana ustaliła wysokość obrotu w oparciu o materiał, który dla przyjętego przez nią sposobu obliczenia nie może być w myśl powyższych wywodów uznany za materiał faktyczny w rozumieniu art. 70 § 2 O. P. uznał Trybunał, że postępowanie przed władzą pozwaną dotknięte jest wadliwością połączoną ze szkodą dla strony skarżącej.

Wyrok N. T. A. w sprawie uznania dowodu ze świadków.

W wyroku z dnia 20 I 1939 r. L. rej. 5944/35 Najwyższy Trybunał Administracyjny stanął na stanowisku, że całkowite pominięcie w orzeczeniu władzy skarbowej rozprawienia się z ofiarowanym przez płatnika dowodem z przesłuchania jego pracowników jako świadków stanowi wadliwość postępowania podatkowego.

Orzeczenie N.T.A. w sprawie dyskwalifikacji ksiąg handlowych.

Według motywów orzeczenia Najwyższego Trybunału Administracyjnego z dnia 20 I 1939 r. L. Rej. 3033/36 niemożność lub trudność wpisania pewnych zaszłości do ksiąg we właściwym czasie z przyczyn wewnętrznych, a choćby nawet przeoczenie, usunięte po jego dostrzeżeniu przez dokonanie uzupełniającego wpisu, nie może samo przez się uzasadnić uznania ksiąg za nieprawidłowe, a tym bardziej całkowitego ich pominięcia jako środka dowodowego.

Orzeczenie N.T.A. w sprawie dowodów księgowania.

Pomocniczy dziennik czynności, choćby zawierający wszystkie istotne dane dla każdej tranzakcji zakupu nie może zastąpić rachunków. W myśl bowiem ogólnych zasad buchalterii wszelkie zapisy do ksiąg winny się opierać z reguły na dokumentach zewnętrznych w oryginale lub odpisach, a w wyjątkowych tylko przypadkach na dokumentach wystawionych przez przedsiębiorstwo czyli na tzw. dokumentach wewnętrznych (wyrok NTA. z dnia 16 XII 1938 L. Rej. 1186/37.

Księgowanie faktur.

W motywach wyroku z dnia 23 III 1939 r. L. Rej. 6278/39 Najwyższy Trybunał Administracyjny ustalił zasady dotyczące księgowania rachunków dostawców:

1. Dopuszczalność księgowania faktur na zakupiony towar w sumach netto po potrąceniu skonta, nie uwidocznionego w treści faktury, lecz obliczonego na zasadzie istniejącej umowy z dostawcą, zależy od istnienia w tej mierze w danej gałęzi przedsiębiorstw zwyczaju kupieckiego.

2. O zadośćuczynieniu wymogowi chronologiczności wpisów **nie decydują** daty dokumentów, **lecz daty ich otrzymania przez płatnika**.

3. Brak rachunku na sporadyczny wypadek zakupu od przygodnego sprzedawcy nie daje dostatecznej podstawy do dyskwaliifikacji ksiąg.

4. Wystawienie przez pośrednika rachunków na własnych blankietach firmowych z zaznaczeniem, że tranzakcja została dokonana w imieniu i na rachunek zleceniodawcy, nie uzasadnia stosunku pośrednictwa za nie udowodniony.

Sprawy socjalne.

Praca woźnego.

Art. 10, 14 i 16 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu § 5 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 26 stycznia 1922. Praca woźnego może być wykonywana w niedzielę i święta oraz w godzinach nocnych i za tego rodzaju pracę pracownik nie może żądać dodatkowego wynagrodzenia, przewidzianego w art. 16 ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r. (S. N. z dnia 8 IX 1937 L. C. I. 1386/37).

Obowiązek zgłaszania pracowników do ubezpieczenia.

Przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o ubezpieczeniu pracowników umysłowych oprócz kategorii pracowników wymienionych jako pracowników umysłowych, zawierają również określenia ogólne. Interpretacja tych ogólnych określeń jest przedmiotem częstych sporów tak pomiędzy instytucjami ubezpieczeń społecznych, a pracodawcami względnie pracownikami, jak też pomiędzy pracownikami i pracodawcami — co do podlegania lub niepodlegania obowiązkowi ubezpieczenia. Ze sprawą tą wiąże się również ważna okoliczność, że pracodawca przy niedokonaniu w przepisanym terminie zgłoszenia pracownika do ubezpieczenia — ponosi odpowiedzialność cywilną wobec pracownika i jego rodziny za szkody wyrządzone niezgłoszeniem do ubezpieczenia (art. 112 rozporządzenia).

Sąd Najwyższy Izby Cywilnej wypowiedział w tej sprawie w dn. 30 VI 1938 r. (L. C. II. 3821/37) następujące, bardzo zasadnicze i precedensowe orzeczenie:

1. „Nie zmniejsza zakresu odpowiedzialności pracodawcy wobec pracownika za niezgłoszenie tegoż do ubezpieczenia okoliczność, że w czasie, gdy pracownik powinien być zgłoszony do ubezpieczenia, instytucja ubezpieczeń (b. Zakład Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych) nie uważała danej kategorii za pracowników umysłowych, — jeżeli pracodawca nie dokonał w czasie właściwym formalnego zgłoszenia pracownika do ubezpieczenia i nie posiada prawomocnego orzeczenia, stwierdzającego nieistnienie obowiązku ubezpieczenia".

2. „Tylko zgłoszenie dokonane przez pracownika w terminie ustawowym i zawierające wymagane dane, zgodne ze stanem faktycznym, zwalnia pracodawcę od odpowiedzialności za zaniedbanie z jego strony obowiązku zgłoszenia pracownika do ubezpieczenia".

Wolny czas od pracy w okresie wypowiedzenia robotnikowi.

Ministerstwo Opieki Społecznej uregulowało sprawę stosowania zasad art. 475 Kodeksu Zobowiązań w odniesieniu do robotników. Wspomniany artykuł przewiduje, że w przypadkach, gdy rodzaj zajęcia przeszkadza pracownikowi w poszukiwaniu innej pracy, pracodawca zobowiązany jest po wypowiedzeniu pozostawić pracownikowi na jego żądanie odpowiedni ku temu czas,, nie uszczuplając wynagrodzenia. Jeżeli czas ten nie jest określony ustawą, oznaczyć ma go inspektor pracy, a w braku tego w danej miejscowości — sąd. Powyżej przytoczony przepis art. 475 Kodeksu Zobowiązań ma zastosowanie również do robotników, których stosunek pracy uregulowany jest rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników. W związku z wątpliwościami, jakie zasady powinny być przestrzegane przy stosowaniu wyżej przytoczonych przepisów Kodeksu Zobowiązań, Ministerstwo Opieki Społecznej udzieliło ostatnio odpowiednich wyjaśnień. W szczególności, jeśli chodzi o długość czasu, jaki należałoby uznać za odpowiedni do poszukiwania przez robotnika innej pracy, to w tym względzie należy stosować odpowiednik z przepisów, dotyczących pracowników umysłowych. Zgodnie z art. 30 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych czas ten wynosi przynajmniej 3 dni robocze miesięcznie. Słuszne jest wobec tego przyznanie robotnikowi półtora dnia wolnego od pracy, w okresie ustawowego 2-tygodniowego wypowiedzenia z tym, żeby robotnik korzystał z tego czasu za uprzednim zawiadomieniem pracodawcy przynajmniej jeden dzień naprzód.

Handel zagraniczny.

Wystawienie „wagi" w pozwoleniach przywozu.

Zależnie od jednostki na jaką został wyznaczony kontyngent importowy w rubryce pozwolenia przywozu „waga" ilość na jaką opiewa to pozwolenie może być oznaczony w kg. lub sztukach; o ile w pozwoleniu przywozu jest oznaczona oprócz wagi w kg. ilość sztuk urzędy celne będą honorowały tylko sztuki, a nie wagę.

Zwolnienia od zakazów przywozu.

Ministerstwo Skarbu w porozumieniu z Ministerstwem Przemysłu i Handlu zarządziło okólnikiem z dn. 13 VI 1939 r. (okólnik C 202 L. D. IV 16590/3/9 — Dz. Urz. Min. Sk. Nr. 16/1939, poz. 376), aby sprzedaż w drodze przetargu, z powodu nieuiszczenia należ-

ności celnych w przepisanym terminie, towarów, które zostały zwolnione lub mogły być zwolnione od zakazu przywozu na podstawie § 27 ust. 1 przepisów wykonawczych do prawa celnego, była dokonywana bez warunku przedstawienia pozwolenia na prawo przywozu lub wywiezienia towaru za granicę.

(Na podstawie § 27 ust. 1 przepisów, urzędy celne mogą zwalniać od ograniczeń przywozowych i wywozowych: a) nadwyżki wagi towarów do wysokości 5% lub ponad 10% ponad wagę oznaczoną w pozwoleniu przywozu; b) przedmioty stanowiące uzupełnienie towarów podstawowych, na które opiewa pozwolenie w granicach 5% lub 10% wagi podstawowego towaru, oznaczonej w pozwoleniu przywozu; c) towary nadsyłane w przesyłkach pocztowych i lotniczych przeznaczone do osobistego użytku, w granicach do 500 gr; d) przedmioty przewożone w niewielkich ilościach przez podróżnych; e) towary w drobnych ilościach stanowiące część składową lub uzupełnienie towarów, nie podlegających ograniczeniom przywozowym, jeżeli są przywożone jednocześnie z towarami podstawowymi; f) towary w drobnych ilościach, podlegające ocleniu, a znajdujące się w przesyłkach z towarami zwalnianymi od cła; g) próby towarów pobierane po raz pierwszy; h) towary w ilości do 2 kg. nadsyłane w darze jako przesyłki pocztowe lub lotnicze).

Jednocześnie Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, iż używane rowery, gramofony i radioaparaty, zdeponowane w pojedyńczych sztukach w ruchu podróżnych w trybie przewidzianym w § 22 ust. 10 przepisów wykonawczych do prawa celnego, a nie podjęte w wyznaczonym terminie, mogą być sprzedawane w drodze przetargu również bez warunku dostarczenia pozwolenia przywozu lub wywiezienia zagranicę, a to stosownie do § 217 ust. 4 przepisów wykonawczych do prawa celnego.

Zamrożone należności towarowe w dawn. Czechosłowacji.

Izba Przemysłowo - Handlowa zawiadamia, że Komitet Traktatowy Rady Handlu Zagranicznego przystępuje w najbliższych dniach do zarejestrowania powstałych zamrożeń z tytułu należności towarowych w dawnej Czechosłowacji a obecnie w Protektoracie Czech i Moraw. Rejestracji podlegają należności wyłącznie towarowe powstałe przed dniem 1 lipca 1939 r. O bliższe informacje zainteresowani eksporterzy zechcą zwrócić się do Izby.

Transport.

Zmiana terminów wolnych od postojowego.

Ogłoszone w Dzienniku Taryf i Zarządzeń Kolejowych Nr. 19, poz. 258 Zarządzenie o skróceniu z dn. 4 maja 1939 r. terminu wolnego od postojowego dla wszelkich towarów, wyładowywanych z wagonów węglarek z 24 godzin bieżących do 12 godzin bieżących uzupełniono zarządzeniem, że wyjątek stanowią przesyłki, wyładowywane z wagonów węglarek na torach ogólno - ładunkowych, o których przybyciu dokonano zawiadomienia po godz. 15; przy tych przesyłkach termin wolny od postojowego wynosi 18 godzin bieżących. (Obow. od dnia 9 VI 1939 r. Dz. T. Nr. 25, poz. 330, T. Cz. I—B, str. 167).

Włączenie kolei prywatnej Ociąż — Kotowiecko do sieci Polskich Kolei Państwowych.

Z dniem 1 czerwca 1939 r. kolej prywatną Ociąż—Kotowiecko przejęły Polskie Koleje Państwowe (Dz. Tar. i Zarz. Kol. Nr. 24/39(poz. 315).

Z życia Związku

Zebranie Sekcji Konfekcyjnej przy Związku Fabrykantów w Poznaniu.

Na dzień 30 czerwca 1939 r. zwołane zostało na godz. 20 do sali konferencyjnej naszego Związku zebranie Sekcji Konfekcyjnej.

Zebranie zagaił p. dyr. Łyczywek. Po zagajeniu przystąpiono do wyboru prezesa Sekcji, którym jednogłośnie wybrano p. Mieczysława Malinowskiego, który następnie objął dalsze przewodnictwo zebrania.

Następnie wygłosił referat p. Szymański na temat podstaw surowcowych Wielkopolski i możności rozwoju przemysłu włókienniczego w naszym województwie.

Po referacie rozwinęła się dłuższa dyskusja. Wszyscy obecni oświadczyli się za koniecznością rozwoju przemysłu włókienniczego w naszym okręgu, wskazując na kilka u nas już istniejących drobnych wytwórni, które rozwiwają się dość korzystnie.

W końcu p. dyr. Łyczywek wskazał na konieczność zwiększenia liczby zatrudnionych niepodległościowców, po czym p. prezes Malinowski solwował zebranie.

Różne.

Obniżanie cen markowych a nieuczciwa konkurencja.

Sprzedawanie towaru poniżej ceny wyznaczonej przez wytwórcę lub hurtownika, przy usuwaniu znaków kontrolnych umieszczonych na towarze przez wytwórcę lub hurtownika celem wykrycia odbiorców, którzy spod nakazu obniżenia cen się wyłamują, przedstawia czyn z art. 3, (ust. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji — Red.) jeżeli ustanowienie ceny jednostkowej służyło nie wyzyskowi konsumentów, lecz ugruntowaniu zaufania pomiędzy nimi a wytwórcą oraz zaprowadzenie solidnych stosunków pomiędzy detalistami i miało na celu zapewnienie im równomiernego godziwego zarobku z wykluczeniem niezdrowej konkurencji, zaś odbiorca obniżający cenę starał się system ten przełamać nie z żadnych pobudek idealnych, zwłaszcza zaś dla zredukowania nadmiernych cen, lecz celem zdobycia klienteli kosztem innych detalistów, przy czym nakłaniał odbiorców lub wytwórcy lub hurtowników do łamania umów z nią o przestrzeganiu cen detalicznych i to łamanie ukrywał za pomocą usuwania znaków kontrolnych. (SN. C. III. 827/36 z dn. 16. V. 1938).

Wyjaśnienie M. S. Wojsk w sprawie sprzedaży używanych obrabiarek drobnym zakładom przemysłowym.

Jak wiadomo, II Wiceminister Spraw Wojskowych wydał okólnik do podległych mu zakładów przemysło-

wych, w którym, uznając za celowe, by obrabiarki i urządzenia warsztatowe, wycofane z użycia w wojskowych wytwórniach, były wykorzystane dla dalszej pracy przez szkoły zawodowe, drobny przemysł i rzemiosło, polecił zorganizować sprzedaż wspomnianych urządzeń i obrabiarek.

W związku z tym zarządzeniem poszczególne wytwórnie wojskowe miały sporządzać z końcem roku gospodarczego, względnie w miarę potrzeby, wykaz obrabiarek i urządzeń warsztatowych, zakwalifikowanych do wycofania z użytku. Wykaz ten, dla wykorzystania w celach zakupu, miał być dostarczany m. in. Związkowi Izb Przemysłowo - Handlowych oraz Związkowi Izb Rzemieślniczych. W związku z napływem bardzo znacznej ilości podań drobnych warsztatów, pragnących zakupić używane obrabiarki, Związek Izb Przemysłowo - Handlowych zwrócił się w drugiej połowie kwietnia br. Ministerstwa Spraw Wojskowych z zapytaniem, kiedy może liczyć na otrzymanie pierwszych wykazów używanych obrabiarek i urządzeń warsztatowych.

Na wspomniane zapytanie Ministerstwo udzieliło odpowiedzi, że wytwórnie wojskowe będą nadsyłać Związkowi Izb Przemysłowo - Handlowych wspomniane wykazy obrabiarek wycofanych z użycia w miarę ich nagromadzenia, a zasadniczo raz do roku po ukończeniu okresu gospodarczego. Ponadto Ministerstwo Spraw Wojskowych w tej sprawie nie miało na celu doraźnej sprzedaży obrabiarek wycofanych z użycia, gdyż na razie wytwórnie wojskowe mogą ich nie posiadać, lecz uregulowanie omawianej sprawy na dłuższy okres czasu.





Redakcja i Administracja: Poznań, ul. Rzeczypospolitej 1 — Redaktor odpowiedzialny: Dyrektor Franciszek Łyczywek.
Zakład i miejsce odbicia: Drukarnia Wydawnicza Fr. Krajna Spółka z o. o., Poznań, Strzałowa 2 a.